

Tressernes strømninger nåede SF i halvfjerdserne

Af Mette Kunøe

1968 står i dag som året, hvor en masse nye ting startede. Men de nye ting påvirkede ikke for alvor SF fra starten. Det skete først i 1972-73, hvor SF fik en masse nye medlemmer, som i et vist omfang repræsenterede disse nye strømninger. Et eksempel herpå er Mette Kunøe, forfatter til denne artikel, lektor ved Århus Universitet og aktiv i rødstrømpebevægelsen i Århus fra 1970.

I denne artikel søger Mette Kunøe at vise, hvordan de nye strømninger påvirkede SF og SF'ere politisk og organisatorisk. Endvidere belyser Mette Kunøe, hvordan det som kvinde var at blive aktivt medlem af SF i Århus i 1972 og medlem af SF's hovedbestyrelse fra 1976-80.

Personlig forbemærkning

Fra Rødstrømpebevægelsens start i Århus var jeg med i arbejdet og gik især aktivt ind i kampen mod EF. Et par dage efter det sørgelige nederlag den 2. oktober 1972 meldte jeg mig ind i SF sammen med to andre rødstrømper.

Vi tog det ret højtideligt: havde spist god mad i fællesskab, taget pænt tøj på, og gik så i flok og følge hen til partikontoret i Mejlgade for at melde os ind. Vi var meget overraskede over, at kasserer og formand syntes ret ligeglade og vedblev med en intern diskussion om et budgetteknisk spørgsmål. Men det skulle vise sig at blive helt typisk for vores oplevelse af parti-medlemskabet i de første år.

Vi tre dannede en kvindegruppe, der hurtigt fik fin tilslutning af kvinder både inden for og uden for partiet. Gruppen lavede sine egne møder, foredrag, aktioner, samarbejde med andre kvindegrupper rundt om i landet osv. Den øvrige partiforening interesserede sig ikke for arbejdet. Vi kom et par gange til møder i partiforeningen, men blev fyldt med væmmelse og afsky over diskussionsformen, de dårlige vibrationer og de for os at se abstrakt-studentikose hanekamps-diskussioner om rentesatser og byggefinansieringsprocenter. Det virkede fuldstændigt som om de opførte en skolekomedie-udgave af Christiansborg-politikken, og ligesom hos forbilledet var også sladdereren om partikammerater og andre politikere et vigtigt samtaleemne.

Kvindegrupperne landet over var op til landsmødet i 74 og 76 vokset så stærke, at vi stillede op i gruppe til valget til hovedbestyrelsen. Det blev taget meget fortrydeligt op i partiforeningen. Jeg glemmer ikke et formøde, hvor et yngre bestyrelsesmedlem sagde til mig med al den sarkasme, han kunne mobilisere: »Er der også nogen af jer kvinder, der stiller op af politiske grunde??! Mon ikke det ville være interessant for os andre at høre, hvad du mener om . . .« og så krydseksaminerede han mig i boligstøtte, momssatser m. m.

Det var første gang, jeg mærkede, at det var gået op for kammeraterne, at den uforpligtende støtte til ligeretten kunne komme til at koste dem delegeretpladser til landsmødet og pladser i hovedbestyrelsen. Det blev åbenbart ved HB-valget i 76, hvor vi kvinder stillede op på en fællesliste med 10 kvinder, der alle blev valgt. I det øjeblik, valgresultatet blev kundgjort, gik der et sus gennem forsamlingen, fordi en række kendte HB'ere ikke var blevet valgt; logisk nok: når 10 nye kommer ind, må 10 gamle ud. Men min meddirigent hvislede ned i mikrofonen, dirrende af raseri: »De sa-a-tens kællinger!«

Bevægelse og parti

Der var altså i starten ikke tale om blide følelser mellem bevægelse og parti, og det gjaldt ikke alene kvindebevægelsen og SF. Det gjaldt også andre bevægelser, der søgte føling med partiet, eller som partiet søgte føling med. Og det er ikke så sært. Generelt set er bevægelse og parti hinandens modsætninger:

I strukturen er partiet *hierarkisk*, bevægelsen *flad*

I ledelsesformen er partiet *personcentreret*, bevægelsen *kollektiv*

I opgavefordeling er partiet *ekspertorienteret*, bevægelsen *turnusorienteret*

I målsætningen gælder det for partiet at få *magt og indflydelse*, i bevægelsen at *ændre deltagernes bevidsthed*

I arbejdet er partiet *produktorienteret*, bevægelsen *procesorienteret*

I arbejdsområder er partiet *altomfattende*, bevægelsen *ensidig*

Når bevægelse og parti derfor går i samarbejde, må det slå gnister og give rivninger. Begge parter må give sig lidt eller meget. Men folk fra bevægelserne ved godt, at det er dem, der søger optagelse i SF, for at virke (også) gennem partiet. Det er ikke SF, der søger optagelse i bevægelserne. Det har betydet, at bevægelsesfolkene altid har været på vagt for ikke helt at blive knust i partimaskinen, men holde fast i bevægelsens synspunkter og livsform også inden for partiet.

Disse konflikter er løbende blevet bearbejdet i os og omkring os. Jeg mindes ikke én beretning til landsmødet, hvor de ikke blev taget op til diskussion. Jeg mindes ikke ét hovedbestyrelsesmøde i de fire år, jeg sad, uden at de dukkede op i en eller anden form. For at nævne eksempler i

flæng fra 70erne: Hvordan skulle vi forholde os til ledelsen i Folkebevægelsen mod EF? Kunne man stille op på deres liste uden at blive ekskluderet af partiet? Hvad for en af modstandsbevægelserne mod krigen i Vietnam skulle vi støtte? Gik SFere ind for afrustning eller nedrustning? Var vi pacifister eller blot mod øgede militæruddgifter? Var vi mod atomkraft både til krigeriske og fredelige formål - eller kun til krigeriske? Kunne SF gå ind for kønskvotering, som kvindebevægelsen og kvindegrupperne anbefalede, eller ej? Burde partiets mest reaktionære mandschauvinister acceptere at skulle vaske pikken, inden de kunne komme i seng med kvindlige partikammerater?

Ja, vaske . . . Var det ikke *skrubbe*? På kvindegruppernes emnelandsmøde i 1978 var sundhedspolitikken på dagsordenen. Bl. a. diskuteredes Sundhedsstyrelsens forslag til landsomfattende livmoderkræftundersøgelser. I vedtagelsen står der bl. a.: »Vi pointerer, at de foreslåede undersøgelser ikke drejer sig om egentlig forebyggelse, men kun om en tidlig diagnosticering. - En virkelig forebyggelse ville fx. indebære viden om, at der er en sammenhæng mellem sygdommens udbredelse og manglende hygiejne fra mandens side.« Inspireret af diskussionen tegnede en deltager den mærkat, som aftrykkes her, og vi solgte og distribuerede den i en farvestrålende udgave. Hvilket ramaskrig der rejste sig! Diskussionen om mærkaten overskyggede helt politiske emner for en tid. I HB blev mærkaten genstand for en timelang følelsesladet ordveksling. Et FU-medlem var ved at gå ud at sit gode skind og råbte: »Jamen hvorfor en *børste*? Er det ikke nok med en svamp? Eller en klud? I har gjort det for at genere os! Vi laver en mærkat, der viser en kusse blive skrubbet med en børste! Og så hænger vi den op i vores kantiner!« Fysioterapeuten i forsamlingen svarede ham, at skeder nu engang er selvrensende og ikke må skrubbes, og at urenheder fra penis iøvrigt sætter sig helt oppe ved livmoderhalsen og ikke *kan* skrubbes af med en børste. Men hendes forklaring var ikke nok for en ældre mandlig HBer - for ham lå det væsentligste problem et andet sted og næsten grædefærdig sagde han: »Havde I dog så bare kaldt den for tissemand!« Det fik et digterisk begavet kvindegruppemedlem til at give en poetisk forklaring på det famøse ords historiske oprindelse. FU-medlemmet fra Vestsjællands amt, der er en søens mand, sagde besindigt: »Vi kan da godt gøre det til en vane at skrubbe nakkeosten af, hvis det skåner kvinderne« (dér lærte jeg et helt nyt ord!). »Nej, nej. Det er ikke dét. Det er noget svineri af kællingerne overhovedet at lave den mærkat!« Diskussionen var et lærestykke i, hvad det betød at følge kvindebevægelsens parole om, at det private er politisk, og at de dunkle erfaringer fra intimsfæren skal frem i dagens lys.

Herregæder og LSR sætter sig på vestrepartiflæng

Mænd var der for hovedsageligt om mændene. Det i 60'erne og 70'erne blev kaldt den politiske udvælgelse af og for kulturskole og sociale miljøer i partiet!